

Pyhtään kunta - Ruotsinpyhtään kunta

**AHVENKOSKEN OSAYLEISKAVALUONNOKSEN
MAANKÄYTTÖRATKAISUJEN VAIKUTUKSISTA NATURA 2000
-VERKOSTON LUONTOARVOIHIN**

580-C4024

9.3.2007

SUUNNITTELUKESKUS OY

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	MENETELMÄT	1
2.1	Merkittävä haitta.....	1
2.2	Aineisto	2
3	KAAVALUONNOS	3
4	AHVENKOSKENLAHTI NATURA-ALUE	7
4.1	Yleistä.....	7
4.2	Luontodirektiivin liitteen II lajit.....	8
4.3	Lintudirektiivin liitteen I lintulajit.....	8
4.4	Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut.....	10
4.5	Muu lajisto.....	13
5	KYMIJOKI	13
5.1	Yleistä.....	13
5.2	Luontodirektiivin luontotyytit	14
5.3	Luontodirektiivin liitteen II lajit.....	15
5.4	Lintudirektiivin liitteen I linnut.....	15
6	VAIKUTUKSET	16
6.1	Luontotyytit	16
6.1.1	Jokisuistot.....	16
6.1.2	Laajat matalat lahdet	16
6.1.3	Luonnontilaiset jokireitit.....	16
6.1.4	Boreaaliset lehdot ja luonnonmetsät	17
6.1.5	Vaihtumissuot ja rantasuot sekä tulvametsät	17
6.2	Vaikutukset luontodirektiivin liitteen II lajeihin	17
6.2.1	Saukko ja liito-orava	17
6.2.2	Kivisimppu.....	17
6.2.3	Merilohi.....	17
6.2.4	Nahkiainen ja pikkunahkiainen.....	17
6.2.5	Toutain	18
6.2.6	Lietetatar	18
6.2.7	Hentonäkinruoho.....	18
6.3	Lintudirektiivin liitteen I lajit	18
6.3.1	Yleistä	18
6.3.2	Harmaapäätikka.....	20
6.3.3	Kalasääski	20
6.3.4	Kalatiira.....	20
6.3.5	Kaulushaikara.....	20
6.3.6	Kuningaskalastaja	20
6.3.7	Kurki	20
6.3.8	Laulujoutsen.....	20
6.3.9	Luhtahuitti	21

6.3.10	Merikotka	21
6.3.11	Muuttohaukka	21
6.3.12	Pikkujoutsen.....	21
6.3.13	Pikkusieppo.....	21
6.3.14	Ruskosuohaukka	21
6.3.15	Räyskä.....	21
6.3.16	Uivelo.....	21
6.4	Vaikutukset lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomiin säännöllisesti esiintyviin muuttolintuihin	22
6.5	Kokonaisvaikutukset	22
6.6	Seuranta.....	22
6.7	Haittojen lieventäminen	22
7	YHTEISVAIKUTUS MUIDEN HANKKEIDEN KANSSA	23
8	YHTEENVETO.....	23
9	LÄHTEET	25

Kansikuva: Näkymä Ahvenkoskenlahdelle Nätholmenin saaren kohdalta.

PYHTÄÄN KUNTA - RUOTSINPYHTÄÄN KUNTA

AHVENKOSKEN OSAYLEISKAVALUONNOKSEN MAANKÄYTTÖRATKAISUJEN VAIKUTUKSISTA NATURA 2000 -VERKOSTON LUONTOARVOIHIN

1 JOHDANTO

Natura-alueen luonnonarvoihin todennäköisesti merkittävästi vaikuttavista hankkeista ja suunnitelmista on tehtävä ns. Natura-arviointi. Natura –arvioinnin lähtökohtana on Natura 2000 –alueiden suojelun turvaamiseksi säädetyt luonnonsuojelulain 65-66 pykälät. Ensimmäinen mainittu säännös koskee arviointivelvollisuutta. Toinen mainittu säännös koskee heikentämiskieltoa.

Natura –arviointiin liittyy kaksi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan ylittyykö merkittävän haitan kynnys (tarvearviointi). Mikäli kynnys ylittyy laaditaan varsinainen luonnonsuojelulain mukainen Natura –arviointi, josta alueellinen ympäristökeskus antaa lausunnon.

Tämä työ on Natura – tarvearviointi. Työssä arvioidaan Ahvenkosken osayleiskaavaaluonnoksen toteuttamisen vaikutuksia Ahvenkosken ja Kymenjoen Natura –alueiden luontoarvoihin. Työssä on huomioitu vaikutusarviointit ja luontoaineisto, jotka on esitetty valtatie 7 moottoritienä välillä Loviisa–Kotka yleissuunnitteluluonnosraportissa (7.12.2006). Lisäksi työssä esitetään, miten haittavaikutuksia voidaan lieventää, jotta suunnitelman toteuttamisesta ei muodostuisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Arvioinnin on laatinut Suunnittelukeskus Oy:n Kuopion toimistosta FK, biologi Jari Kärkkäinen.

2 MENETELMÄT

2.1 Merkittävä haitta

Luonto- tai lintudirektiivissä ei ole määritetty milloin luonnonarvot heikentyvät tai milloin ne merkittävästi heikentyvät. Euroopan komission (2000) julkaisemassa ohjeessa ”Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset” todetaan, että vaikutusten merkittävyys on kuitenkin määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet. Esimerkiksi sadan neliömetrin menetys luontotyyppin alueesta voi olla merkittävä, jos kysymyksessä on harvinaisen orkidean pieni kasvupaikka, kun taas laajan harjukankaan kannalta vastaava menetys voi olla merkityksetön.

Luontoarvojen heikentyminen voi olla merkittävää jos

- 1) suojeltavan lajin tai luontotyyppin suojelutaso ei hankkeen toteutuksen jälkeen ole suotuisa.

- 2) olosuhteet alueella muuttuvat hankkeen tai suunnitelman johdosta niin, ettei suojeltavien lajien tai elinympäristöjen esiintyminen ja lisääntyminen alueella ole pitkällä aikavälillä mahdollista.
- 3) hanke heikentää olennaisesti suojeltavan lajiston runsautta.
- 4) luontotyyppin ominaispiirteet turmeltuvat tai osittain häviävät hankkeen johdosta.
- 5) ominaispiirteet turmeltuvat tai suojeltavat lajit häviävät alueelta kokonaan.

Vaikutusten merkittävyyttä koko alueen kannalta on arvioitu alueen koskemattomuuskäsitteen kautta. Luontodirektiivissä ja komission tulkintaohjeissa korostetaan, että hanke ei saa uhata alueen koskemattomuutta ts. koko Natura –alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy säilyä elinkelpoisena ja niiden luontotyyppien ja lajien kantojen täytyy säilyä elinvoimaisena, joiden vuoksi alue on valittu Natura -verkostoon.

Natura –arviossa keskitytään niihin luonnonarvoihin, joiden perusteella Natura –alue on valittu Suomen Natura 2000 –suojeluverkostoon. Muihin lajeihin tai niiden elinympäristöihin kohdistuvilla merkittävilläkään haitallisilla vaikutuksilla ei tarkastelussa ole merkitystä.

2.2 Aineisto

Arvio perustuu olemassa olevaan aineistoon. Arvion kannalta keskeisin aineisto oli:

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. 2. korjattu painos – Ympäristöopas 46:1–194.
- Hagner-Wahlsten, N. 2005: Ahvenkosken alueen lepakkokartoitus vuonna 2005. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.
- <http://www.tiira.fi>
- IBA –laskentalomake (1996).
- Kaakkois-Suomen tiepiiri 2006: Valtatien 7 (E18) parantaminen moottoritieksi välillä Loviisa–Kotka. Yleissuunnitelma. Luonnos 7.12.2006. Sito Oy.
- Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 1998: Ahvenkoskenlahti, FI0416005. Natura 2000 -tietolomakkeet (4.9.1998) ja kartat.
- Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2005: Tulosteet Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-osiosta 16.2.2005.
- Kymenlaakson Liitto 2005: Selvitys Kymenlaakson vaihemaakuntakaavaehdotuksen maankäyttöratkaisujen vaikutuksista Natura 2000 -verkoston luontoarvoihin.
- Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ry.
- Mäntynen, J. ja Raunio, J. 2004: Kymijoen alaosan ja sen edustan merialueen kalataloudellinen yhteistarkkailu vuonna 2003 Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n julkaisu no 114/2004.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän mietintö. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

- Suunnittelukeskus Oy 2004: Ahvenkosken osayleiskaava. Perustietoraportti 15.9.2004. Pyhtään kunta – Ruotsinpyhtään kunta. 31 s. + liitteet.
- Suunnittelukeskus Oy 2005: Ahvenkosken osayleiskaavan luonnos, kaavaselostus (10.10.2005).
- Suunnittelukeskus Oy 2005: Ahvenkosken osayleiskaavan luontoselvitys (11.3.2005).
- Vauhkonen, M. 2005: VT 7 Loviisa–Kotka: Luontoselvitykset 2005. Esiselvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.
- Vauhkonen, M. 2006: Valtatie 7 Yleissuunnittelu moottoritienä välillä Loviisa-Kotka. Luontoselvitykset 2005. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.
- Vauhkonen, Marko, haastattelu 7.2.2007.

3 KAAVALUONNOS

Kymijoen ranta on kaavaluonnoksessa (kuva 2, 18.8.2006) suurelta osin maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M, MY ja MU). Uusia lomarakennuspaikkoja on neljä kappaletta. Yksi rakennuspaikka sijoittuu Kuuskosken rannalle, kaksi rakennuspaikkaa on Pässisaaren eteläpuolen rannalla ja yksi rakennuspaikka Pässisaaren itäpuolen rannalla. Pyhtään puolelle Savukosken ympäristöön on osoitettu kaksi uutta LV-aluetta, uusi virkistysalue (VR) ja uusi matkailupalvelujen alue (RM). Ruotsinpyhtään puolella on myös uusi RM-alue. RM ja LV-alueet ovat ensisijaisesti tarkoitettu kalastuselinkeinon ja -matkailun tarpeisiin. RM-alueille tullaan sijoittamaan muutamia mökkejä.

Kaavaehdotuksessa (18.8.2006) Ahvenkoskenlahden pohjoisrannalle on osoitettu uusi LV-alue (venevalkama). Alue on ainoa paikka, johon voidaan osoittaa LV-alue ja se on vanha veneiden pitopaikka. Merkintä mahdollistaa rannan ja venevalkamaan liittyvien rakenteiden rakentamisen alueelle. LV-alue on ensisijaisesti tarkoitettu kalastuselinkeinon ja -matkailun tarpeisiin. Venevalkaman on suunniteltu olevan pienimuotoinen. Venevalkaman rakentaminen lisää lahdella veneliikennettä nykyisestä arvoilta noin 10-20 %. Veneliikenne lahdella painottuu perämoottoriveneisiin ja muutamiin pieniin kalastusaluksiin. Lahdella liikkuu avovesikaudella päivässä muutamia veneitä. Veneliikenne ohjautuu Alholmenin jälkeen olemassa olevaa väylää pitkin merelle päin.

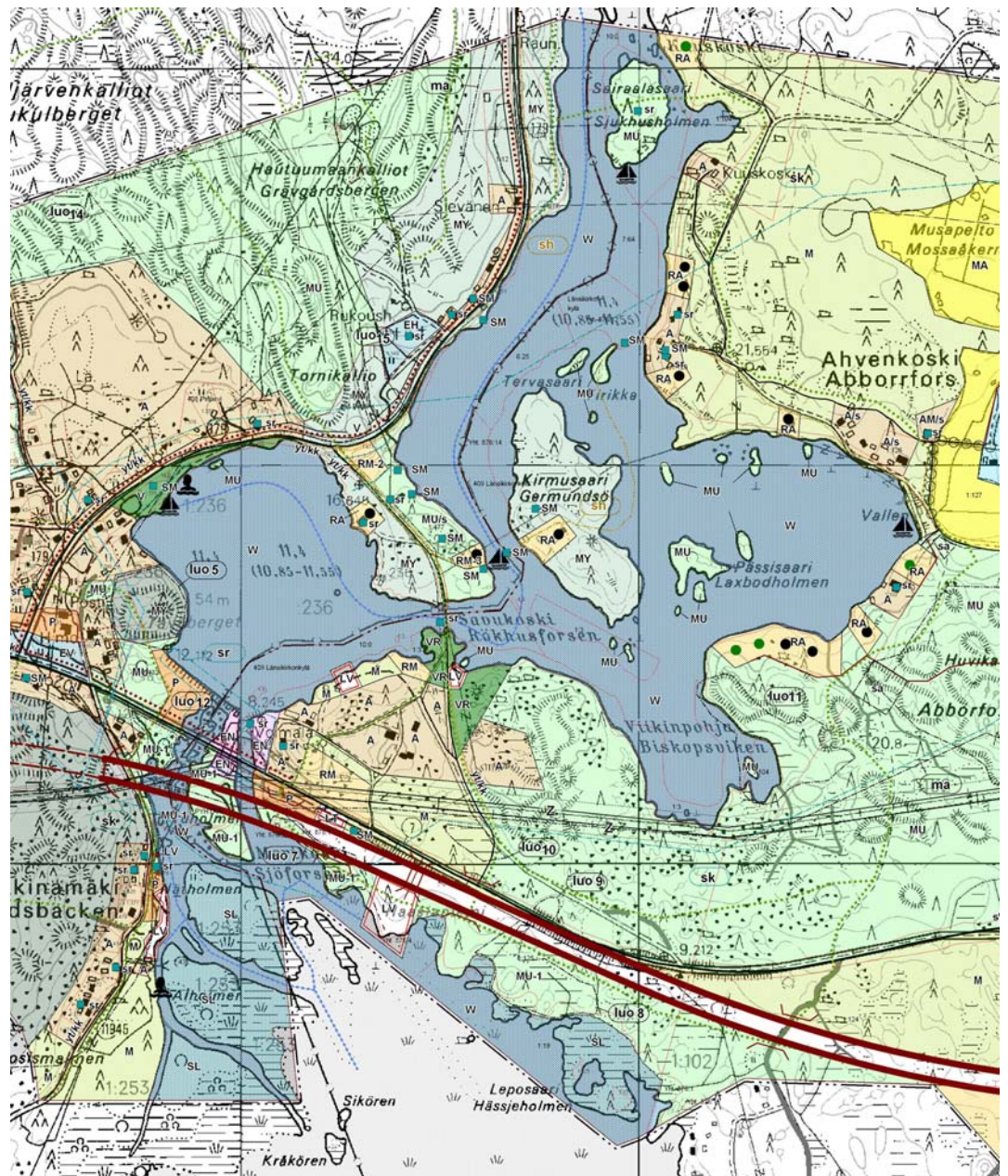
LV-alueelta joudutaan tekemään väylä Markkinmäen pienvenesatamasta lähtevälle veneväylälle, joka menee merelle. Väylä menee Alholmenin ja Nätholmenin välistä. Väylä on nykyään liettynyt, syvyys on noin 1,5 metriä ja siinä voivat kulkea vain pienveneet, mutta purjeveneet eivät mahdu. Nätholmenin itäpuolen väylä on melko umpeen kasvanut. Ilmeisesti nykyinen väylä vaatisi ruoppausta.

Kuva 2. Markkinamäen pienvenesatamassa on muutamia kalastusveneitä.

Kuvasta 3 ilmenee LV-alueen luonne ja kuvasta 4 Ahvenkoskenlahden luonne. LV-alue sijoittuu pienelle niemelle, jossa kasvillisuus on varttunutta kuusikangasta. Sen molemmin puolin on luhtaista ruovikkoa ja saraikkoa.

Kaavassa on osoitettu uusi moottoritietasoinen valtatie 7 linjaus. Tie sivuaa Ahvenkoskenlahden Natura 2000 –aluetta. Ahvenkoskelle tehdään lähes 400 metrin pituinen Markkinamäen tunneli ja Ahvenkoski ylitetään silloilla.

Kuva 3. Ote kaavaehdotuksesta (18.8.2006).

Kuva 4. LV-alue, ote satelliittikuvasta (http://perljam.net/google-satellite-maps/id/4951/Finland/Southern_Finland/Ruotsinpyhtaa/Ahvenkoski_rapids).

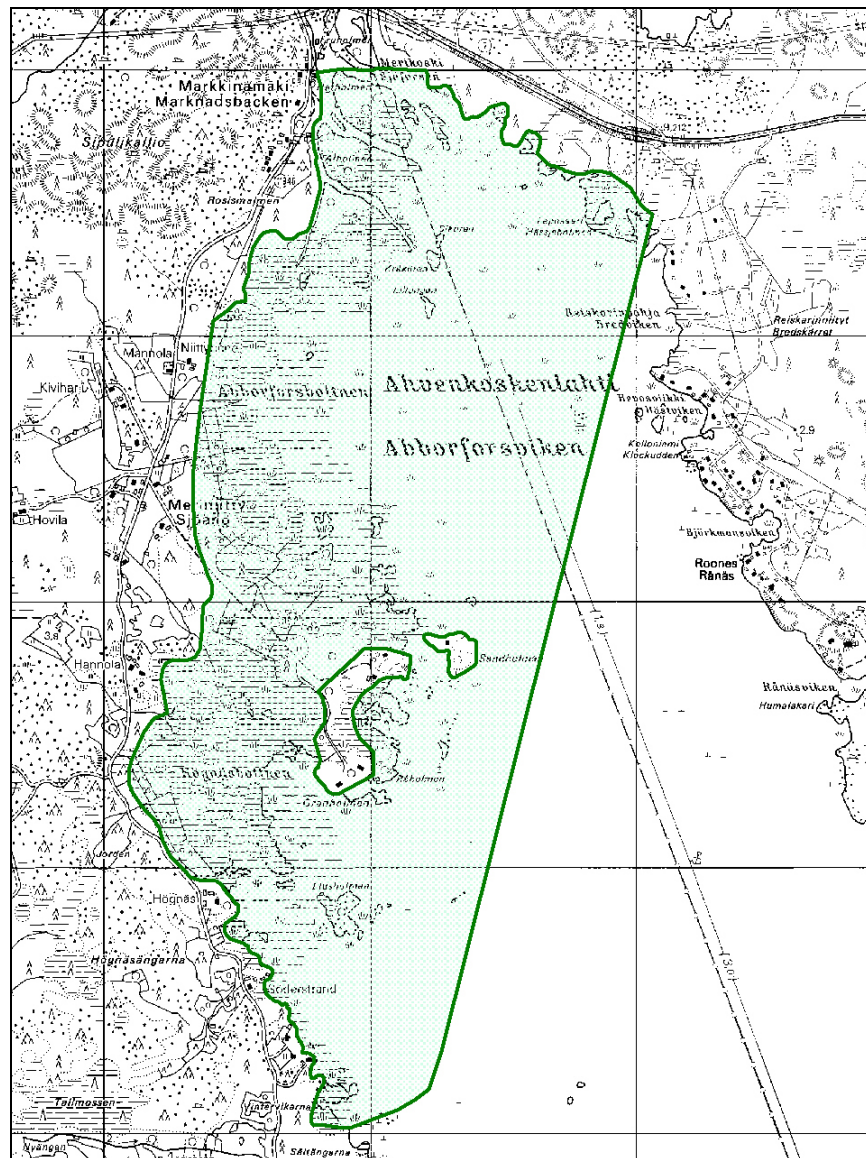
Kuva 5. Satelliittikuvaote Ahvenkoskesta, johon on liitetty Natura-alueen raja (= vihreä viiva), LV-alueet (= punainen viiva) ja veneväylä (= sininen palloviiva) sekä kaava-alueen raja (= punainen piste-katkoviiva).

4 AHVENKOSKENLAHTI NATURA-ALUE

4.1 Yleistä

Ahvenkoskenlahden –Natura alue (FI0416005) on Pyhtään ja Ruotsinpyhtään rajalla, Kymijoen läntisimmän suuhaaran edustalla sijaitseva pitkä merenlahti (kuva 2). Natura -alueen pinta-ala on 446 ha. Alue on lintudirektiiviperusteinen SPA -alue (luontodirektiiviperusteisen SCI -alueen sisällä, Kyminjoen Natura –alue FI041001).

Ahvenkoskenlahti on ainoita eteläisen Suomen laajoja luonnontilaisia jokisuistoja (kuva 5). Lahden länsirantaa reunustavat poikkeuksellisen laajat ruovikot ja suursaravaltaiset rantaniityt. Saarista suurimmat, Nätholmen ja Alholmen, ovat luoteisosiltaan rannoiltaan eroosion kuluttamaa, kookasta tervaleppää kasvavaa rantalehtoa, jossa mm. lehtopalsami esiintyy huomattavan runsaana.

Kuva 6. Ahvenkoskenlahden –Natura alue (FI0416005).

Alueella olevilla useilla saarilla ja luodoilla esiintyy lokkilinnuston lisäksi monipuolinen maalinnusto. Linnuston runsain ja edustavin ryhmä on vesilinnut. Harvinaisimmat lajit puolestaan kuuluvat ruovikkoa suosiviin lintulajeihin. Ahvenkoskenlahti on huomattavan tärkeä muutonaikainen levähdysalue ja sen kalataloudellinenkin arvo on suuri. Pesimälinnuston arvokkain osa keskittyy Sjöängin (Meriniitty) ja Högnäsbotenin alueille. Talvella alueen pohjoisosa on linnustollisesti merkittävä.

Alue ei ole vielä suojeltu. Ahvenkoskenlahti kuuluu valtakunnallisen lintuvesiensuojeluohjelman Suomenlahden rannikon valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin (A II 1.7.). Kohteen suojelu on tarkoitus toteuttaa vesilailla ja/tai luonnonsuojelulaille. Suojelu koskee seuraavia luontotyyppisiä (suluissa osuus pinta-alasta):

- Jokisuistot (40 %)
- Laajat matalat lahdet (45 %)
- *Alnus glutinosa* ja *Fraxinus excelsior* –tulvametsät (15 %)

4.2 Luontodirektiivin liitteen II lajit

Luontodirektiivin liitteen II lajeista alueelta on todettu hentonäkinruoho. Hentonäkinruoho on suhteellisen ravinteikkaissa, mutta silti kirkasvetisissä järvissä ja murtovedessä kasvava uposkasvi. Se on yksi maailman harvinaisimmista putkilokasveista. Suomessa lajin esiintymäpaikkoja tunnetaan 21 kappaletta.

Ahvenkoskelta laji on viimeksi havaittu vuonna 1982, mutta havaintopaikan tarkka sijainti ei ole tiedossa (Ahvenkoskenlahden etelärannalla, vesivoimalasta noin 1,5 km kaakkoon). Hentonäkinruohoa on viimeksi etsitty Ahvenkoskenlahdelta vuonna 2005, jolloin lajia ei löytynyt, kuten ei myöskään vuoden 2000 etsinnöissä.

4.3 Lintudirektiivin liitteen I lintulajit

Alueella pesivät seuraavat lintudirektiivin liitteen I lintulajit: kalasääski, kalatiira, kaulushaikara, kurki, pikkusieppo ja ruskosuohaukka sekä luhtahuitti. Muuttoaikana alueella levähtävät harmaapäätikka, laulujoutsen, pikkujoutsen ja uivelo sekä kolme (3) uhanalaista lajia. Lisäksi kuningaskalastaja on tavattu talvehtimassa. Taulukossa 1 on esitetty Natura-tietolomakkeen lintudirektiivin liitteen I lajitiedot.

Lisäksi alueelta on tavattu (Vauhkonen 2006) seuraavat lintudirektiivin liitteen I lajit, joita ei ole mainittu Natura-tietolomakkeessa:

- Kuikka, muuttoaikainen lepäilijä.
- Lapintiira, muuttoaikainen lepäilijä.
- Liro, muuttoaikainen lepäilijä.
- Palokärki, ruokailee alueella
- Pikkulepinkäinen, muuttoaikainen lepäilijä.
- Pyy, pesii alueella.

Taulukko 1. Natura 2000 -lomakkeessa mainitut lintudirektiivin liitteen I lajit Ahvenkosken Natura-alueella, tiedot perustuvat vuoden 1996 lintulaskentoihin (lyhenteet: p = paria , i = yksilöä,. Sarakkeessa Populaation koko: Lajin kannan koko ja tiheys suhteessa lajin koko maan populaatioihin, C = alle 2 % ja D = ei merkittävä populaatio).

Laji	Pesivä	Talvehtia	Muuttava	Populaation koko
harmaapäätikka			0-1 i	D
kalasääski	1 p			C
kalatiira	11-50 p			D
kaulushaikara	2 p			C
kuningaskalastaja		0-1 i		D
kurki	1 p			D
laulujoutsen			11-50 i	D
luhtahuitti	0-1 i			C
merikotka			0-1 i	D
muuttohaukka			0-1 i	D
pikkujoutsen			5-10 i	D
pikkusieppo	0-1 i			C
ruskosuohaukka	2 p			C
räyskä			1-5 i	D
uivelo			11-50 i	D

Pesivästä lajeista voidaan todeta seuraavaa:

- Harmaapäätikka viihtyy alueen vanhoissa lehtimetsissä.
- Kalasääsken pesimäpaikka on alueen eteläosissa. Kalasääski ruokailee myös usein lahdella. Kiertelevä sääksi on tavattu mm. 8.9.2006 (Teemu Tast), ja 10.4.2006 tavattiin paikallinen yksilö (Kaarina Öst ja Markus Öst).
- Kalatiira pesii Ahvenkoskenlahden keski- ja eteläosan luodoilla ja pienillä saarilla. Pesimäkanta oli vuonna 2005 kahdeksan paria (Vauhkonen 2006). Laji ruokailee lahden avoimilla vesialoilla.
- Kaulushaikarahavainnot keskittyivät Abborforsbottnenin sekä Högnäsbottnenin alueille. Natura-alueella oli 2005 kaksi kaulushaikarareviiriä (Vauhkonen 2006).
- Kurki, jonka elinympäristöinä ovat suot ja rannat, pesii Abborforsbottnenin ruovikossa (Vauhkonen 2006).
- Högnäsbottnenin ruovikosta todettiin kesällä 2005 yksi ääntelevä luhtahuittikoiras (Vauhkonen 2006).
- Abborforsbottnenin ruovikossa pesii ruskosuohaukka, jolla saattaa olla myös Högnäsbottnenissa toinen pesimäreviiri (Vauhkonen 2006).
- Pikkusieppo esiintyy vanhoissa, tiheissä metsissä. Pikkusiepolla on reviiri Alholmenissa (Vauhkonen 2006).

Muuttoaikana laulujoutsen, pikkujoutsen ja uivelo lepäilevät avovesiosilla. Muun muassa Ahvenkoskenlahden pohjoisosassa havaittiin 19.4.2005 kolme lepäilevää uivelo ja seitsemän laulujoutsenta (Vauhkonen 2006). 2.6.2005 havaittiin Högnäsbottenissa kaksi laulujoutsenyksilöä (Vauhkonen 2006) ja 20.4.2005 oli lahdella oli 14 yksilöä lepäilemässä (Seppo Grönlund ja Mikko Pöyhönen). Pikkujoutsenia levähtää lahdella yleensä vain muutamia yksilöitä mm. 15.4.2006 lahdella oli kuusi yksilöä (Tero Ilomäki ja Marja Weckman). Myös räyskä lepäilee ja ruokailee alueella muuttoaikana, mm. 12.4.2004 lahden vesialueelta tavattiin yksi (Urpo Merivalo, Jorma Mättölä).

Muuttohaukka esiintyy alueella muuttoaikana, kuten myös merikotka, josta viimeisemmät havainnot on tehty 8.1.2006 ja 11.3.2006 (Tero Ilomäki). Kuningaskalastajahavainto on talvelta 1994-1995 (IBA-lomake).

4.4 Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut

Natura 2000 -lomakkeessa mainitut lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut on esitetty taulukossa 2. Kanadanhanhen, lapasorsan, luhtakanan, merilokin, nokikanan, nuolihaukan, pikkulokin, punasotkan ja rastaskerttusen Ahvenkoskenlahden kannan koko ja tiheys suhteessa lajin koko maan populaatioihin on alle 2 %. Muiden lajien kannan koko ei ole merkittävä suhteessa koko maan populaatioihin.

Muuttoaikana lahdella lepäilee yleensä kyhmyjoutsen, haapana, tukkakoskelo, isokoskelo, telkkä, kanadanhanhi, nokikana, pikkulokki, tavi ja punasotka. Suurin osa näistä lajeista pesii myös Natura-alueella. Puolisukeltajasorsien (sinisorsa, haapana, lapasorsa ja tavi) lepäilyalueet keskittyvät Nätholmenin itäpuolelle ja Nätholmenin ja Alholmenin väliselle vesialueelle (Vauhkonen 2006, kuva 6). Kyhmyjoutsenia tavataan yleensä myös tältä alueelta. Iso- ja tukkakoskelojen esiintyminen keskittyy Fruholmenin ranta-alueelle.

Pikkulokki pesii Ahvenkoskenlahden Sandholmenin pohjoispuolella olevalla luodolla. Myös muut lokit, harmaalokki, kalalokki ja merilokki, pesivät Ahvenkoskenlahden suulla, Sandholmenin ympäristön pienillä saarilla, jotka sijoittuvat noin 2 kilometrin päähän lahden pohjukasta.

Silkkiuikku on lahdella varsin yleinen. Pesimäkanta on yli 10 paria. Silkkiuikuista pääosa sijoittuu Sjöängin ja Högnäsbottenin alueille. Alueen pohjoisosassa elää vain muutama pari. Lisäksi lahden ruovikon suojissa pesivät nokikana ja luhtakana. Luhtakanojen muutto alkaa maaliskuussa ja yleensä laji ilmaantuu huhtikuun lopulla. Vuonna 1996 tavattiin yksi luhtakana lahden ruovikosta, mutta lajin nykyesiintymisestä ei ole tietoa. Vuoden 1996 laskennoissa tavattiin yksi kanadanhanhipari. Ranta-alueella elää myös rantasipi.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:n laskentojen perusteella Ahvenkoskenlahden ranta-alueilla on vähintään kuusi taivaanvuohen reviiriä. Ahvenkoskenlahden pohjukassa on kolme reviiriä: Nätholmenin eteläkärjessä, Niittyrinteen ruovikossa ja Kräkörenin itäpuolen ruovikossa. Laji on alueellisesti uhanalainen.

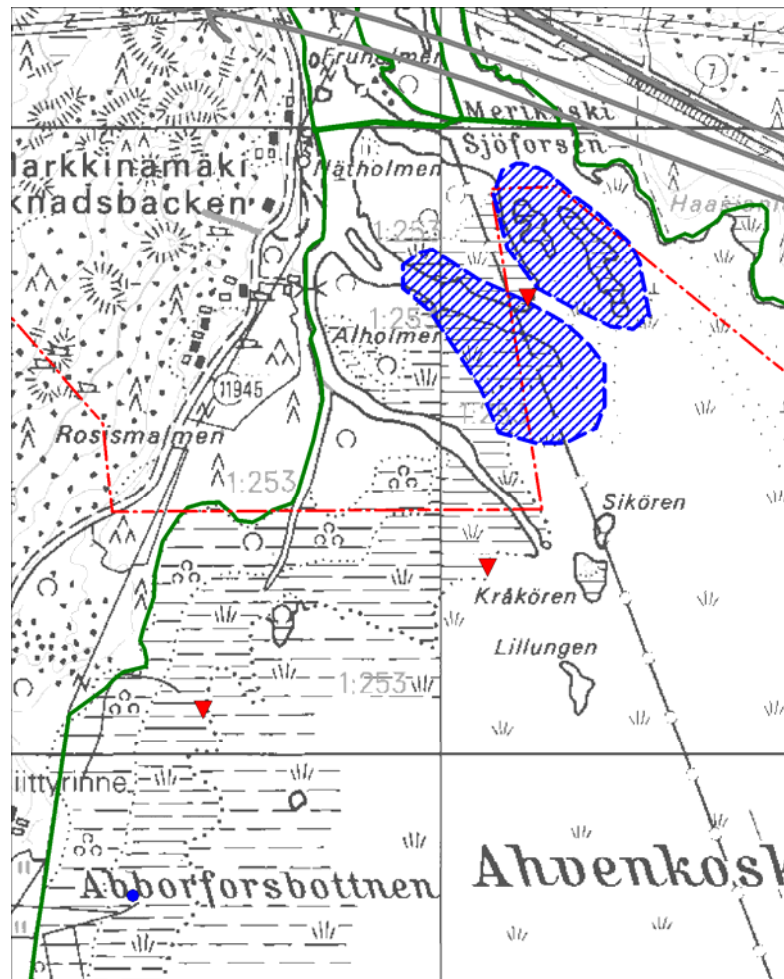
Taulukko 2. Natura 2000 -lomakkeessa mainitut lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut Ahvenkosken Natura-alueella, tiedot perustuvat vuoden 1996 lintulaskentoihin (lyhenteet: p = paria , i = yksilöä,. Sarakkeessa Populaation koko: Lajin kannan koko ja tiheys suhteessa lajin koko maan populaatioihin, C = alle 2 % ja D = ei merkittävä populaatio).

Laji	Pesivä	Muuttava	Populaation koko
haapana	15 p	100-500 i	D
harmaalokki	11-50 p		D
harmaasieppo	2 p		D
isokoskelo	7 p	101-500 i	D
isokuovi	2 p		D
kalalokki	11-50 p		D
kanadanhanhi	1 p	11-50 i	C
kirjosieppo	5 p		D
kyhmyjoutsen		0-5 i	D
käpytikka	1 p		D
lapasorsa	7 p		C
lehtokerttu	4 p		D
lehtokurppa	p		D
luhtakana	0-1 p		C
merilokki	1-5 p		C
naurulokki	11-50 p		D
nokikana	7 p	11-50 i	C
nokkavarpunen		0-1 i	D
nuolihaukka	3 p		C
pajusirkku	12 p		D
peippo	12 p		D
pensaskerttu	5 p		D
pikkulokki	51-100 p	51-100 i	C
punasotka	8 p	51-100 i	C
punavarpunen	8 p		D
rantasipi	5 p		D
rastaskerttunen	1 p		C
ruokokerttunen	24 p		D
rytikerttunen	p		D
silkkiuikku	15 p		D
sinisorsa	13 p		D
sinitäinen	5 p		D
taivaanvuohi	p		D
talitiäinen	5 p		D
tavi	4 p	51-100 i	D
telkkä	12 p	101-500 i	D
tukkakoskelo	1 p		D
tukkasotka	p		D
västäräkki	3 p		D

Telkkä on levittäytynyt lähes koko lahdelle ja sen pesimäkanta oli 1996 12 paria. Natura-alueen pohjoisosassa telkkä viihtyy Fruholmenin ranta-alueella. Lisäksi tukka- ja punasotka kuuluvat lahden pesimälajistoon.

Isokuovin reviirit sijoittuvat Sjöängin ja Högnäsbottnen alueille. Vuonna 1996 tavattiin kaksi pesivää paria.

Varpuslinnuista lahden ruovikoissa ja rantametsissä pesivät harmaasieppo, kirjosisieppo, nokkavarpunen, käpytikka, lehtokerttu, pajusirkku, peippo, pensaskerttu, punavarpunen, rastaskerttunen, ruokokerttunen, rytikerttunen, sinitäinen, talitiäinen ja västäräkki. Näistä rastaskerttunen on vaarantunut laji (VU). Lajista on havainnot 2.6.2005 ja 15.6.2005 (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2006). Abborforsbottnen ruovikossa, Niittyrinteen alueella, oli laulava koiras. Rantametsissä pesivät mm. lehtokurppa ja nuolihaukka. Nuolihaukan pesimäkanta oli 1996 kolme paria. Pohjoisosassa tavattiin yksi pari, Sjöängin alueella yksi pari ja Högnäsbottnen alueella yksi pari.

Kuva 7. Rastaskertun (sininen ympyrä) ja taivaanvuohen (punainen kolmio) reviirit sekä puolisukelajajorsien lepäilyalueet (sininen viivarasteri) Natura-alueen pohjoisosassa.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:n luontoselvityksen (Vauhkonen 2006) mukaan 2005 huhtikuun ja toukokuun alun laskennassa havaittiin 10–20 naurulokkia. Myöhemmin lajista tehtiin lähinnä yksittäishavaintoja. Naurulokin ei tulkittu

pesivän Ahvenkoskenlahden alueella. Lajin mahdolliset pesimäpaikat sijoittuvat Sandholmenin ympäristön pienille saarille.

4.5 Muu lajisto

Kymijoesta aivan lahden yläpuolelta on tavattu alueen kasviharvinaisuus, hukkariisi, sekä Ahvenkosken padon alapuolisesta, ajoittain kuivasta sivu-uomasta punalätvä. Alueen kasvistoon kuuluvat myös isohierakka, rantatyräkki, humala, jokileinikki, lehtopalsami ja lehtotähtimö.

5 KYMIJOKI

5.1 Yleistä

Kymijoen Natura –alue (FI041001) sijoittuu Anjalankosken, Elimäen, Kotkan, Pyhtään ja Ruotsinpyhtään alueille ja sen pinta-ala on 4 250 ha. Alue on suojeltu luontodirektiivin perusteella (SCI–alue) ja se sisältää SPA –alueita. Nämä SPA-kohteet ovat Muhjärvi, Laajakoskenjärvi, Ahvenkoskenlahti ja Santaniemenselkä-Tyyslahti.

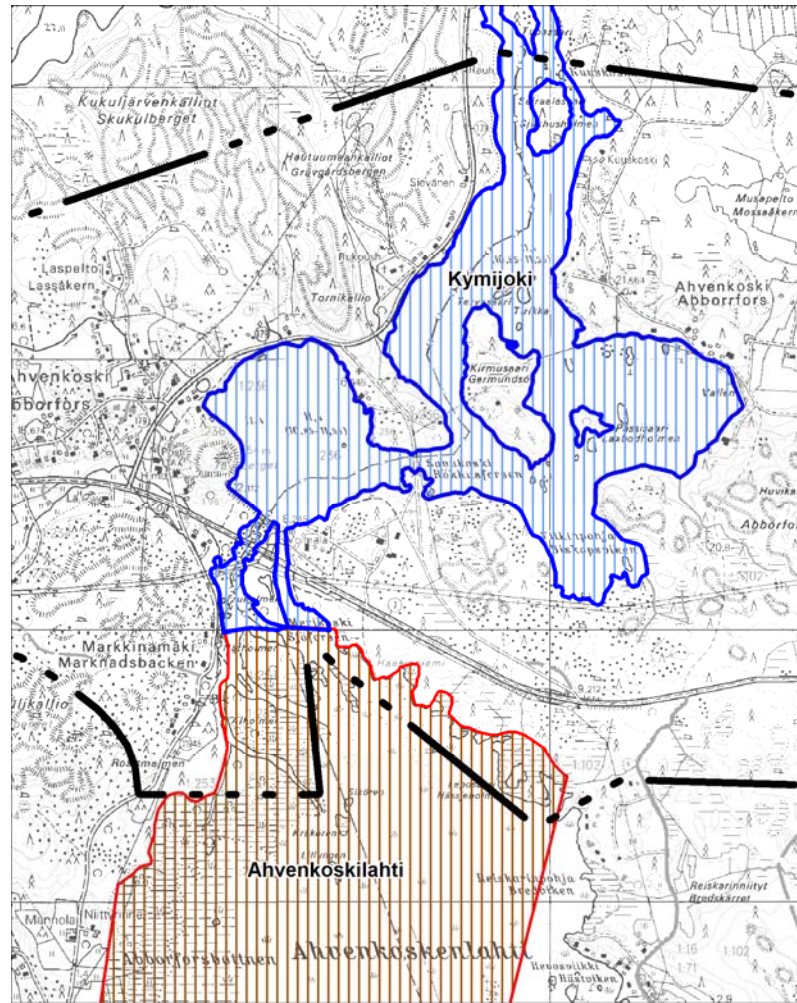
Kymijoki virtaa vuolaana Anjalankosken Inkeröiden alapuolella ja laajenee paikoin leveämmiksi suvanneiksi tai laajahkoiksi järvioltaiksi. Koskisilla osuuksilla joki kapenee ja jakautuu useiksi rinnakkaisiksi uomiksi. Jokiosuuden keski- ja alajuoksulla on monia huomattavia saaria. Karjasaaren eteläpuolella joki haarautuu kahteen suureen suuhaaraan. Huomattavia koskia on mm. Ahvion, Kultaan ja Pernoon alueilla sekä Hirvikosken ja sen yläpuolisen yli viiden kilometrin mittaisen jokiosuuden varrella. Mereen laskevista suuhaaroista Langinkosken haara on koskivaltainen.

Vesiliöstön kannalta Kymijoki on hyvin monipuolinen: joessa on elinympäristöjä matalikoista yli kymmenen metrin syvänteisiin ja nopeavirtaisista koskista järvimäisiin laajentumiin. Laajojen koskijaksojen ja niiden alapuolisten suvantojen muodostamat monimuotoiset, mosaiikkimaiset elinympäristöt sekä luonnontilaiset, rakenteeltaan vaihtelevat ranta- ja vesikasvillisuusvyöhykkeet ovat Kymijoen alajuoksulle.

Suurelta osin suojelematon alue (88 %). Natura –alueesta on koskiensuojelulain nojalla suojeltu 10 % ja maa-aineslain nojalla suojeltu 2 %. Kymijoen vesialueen suojelu on tarkoitus toteuttaa vesilailalla.

Koskiensuojelulaila (35/87) on suojeltu Kymijoen alajuoksulta seuraavat jokiosuudet: Ahvionkosket, Kultaankosket ja Pernoonkosket, Kymijoen itäisessä päähaarassa Koivukosken alapuolinen jokiosuus sekä läntisessä päähaarassa jokiosuus Hirvijärven ja Tammijärven välillä.

Kymijoen laakso kuuluu valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Jokivarteen liittyy myös paikoin merkittäviä kulttuurihistoriallisia kohteita.

Kuva 8. Ahvenkosken SPA -alue ja Kymijoen Natura-alue (FI041001).

5.2 Luontodirektiivin luontotyypit

Suojelu kohdistuu seuraaviin luontodirektiivin luontotyypeihin:

- Jokisuistot (15 %)
- Laajat matalat lahdet (5 %)
- Itämeren harjusaaret ja niiden hiekka-, kallio- ja kivikkorantojen sekä vedenalainen kasvillisuus (alle 1 %)
- Humuspitoiset lammet ja järvet (alle 1 %)
- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (71 %)
- Keidassuot (1 %)
- Vaihtumissuot ja rantasuot (1 %)
- Kasvipeitteiset silikaattikalliot (<1 %)
- Luonnontilaiset tai niiden kaltaiset mäntyvaltaiset vanhat metsät (alle 1 %)
- Luonnontilaiset tai niiden kaltaiset vanhat havupuusekametsät (alle 1 %)
- Borealiset lehdot (1 %)
- Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit (1 %)
- Fennoskandian metsäluhdat alle (1 %)
- Koivuvaltaiset puustoiset suot (2 %)
- Mäntyvaltaiset puustoiset suot (1 %)
- Alnus glutinosa- ja Fraxinus excelsior -tulvametsät (2 %)

kuningaskalastaja, kurki, laulujoutsen, liro, luhtahuitti, metso, palokärki, pikkujoutsen, pikkusieppo, räyskä, ruisrääkkä, ruskosuohaukka, sinirinta, suokukko, uivelo ja lisäksi neljä uhanalaista lajia.

6 VAIKUTUKSET

Vaikutusarvioinnissa keskitytään Kymijoen osalla luontotyypeihin ja luontodirektiivin liitteen II lajeihin sekä Ahvenkoskenlahden osalla lintuihin.

6.1 Luontotyypit

Kaava-alueelle sijoittuvat seuraavat luontotyypit: jokisuistot, laajat matalat lahdet ja Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit, boreaaliset lehdot, boreaaliset luonnonmetsät, vaihettumissuot ja rantasuot sekä *Alnus glutinosa* ja *Fraxinus excelsior* –tulvametsät. Arvioinnissa keskitytään näihin luontotyypeihin.

6.1.1 Jokisuistot

LV-alueen rannan ja väylien ruoppaus vähentää jokisuistot –luontotyypin levinneisyyttä, mutta pinta-alan vähennys ei ole merkittävä suhteessa luontotyypin kokonaispinta-alaan. Lisäksi veneliikenteen päästöt kuormittavat luontotyyppiä, mutta kuormitus ei ole merkittävä. Ruoppausmassat tullaan sijoittamaan Natura -alueen ulkopuolelle.

Uuden tielinjan eteläpuolella on jokisuistot -luontotyyppiä, johon ei yleissuunnitelman mukaisen rakentamisen vuoksi kohdistu välillisiä vaikutuksia (veden samentuminen, kiintoainekuormitus). Ahvenkoskella Fruholmenin länsipuolelle rakennetaan normaali betonirakenteinen silta, jonka pilareita tulee myös vesistöön. Fruholmenin itäpuolelle on suunniteltu langerpalkkisilta, joka pystytään rakentamaan ilman vesistöön kohdistuvia vaikutuksia. Merikosken itärannalla tiepenkereet ulottuvat jonkin verran ranta-alueelle.

6.1.2 Laajat matalat lahdet

Lisääntyvä veneliikenne lisää päästöjä, jotka kuormittavat luontotyyppiä. Päästöjen kuormitus ei ole merkittävä varsinkin vähäisen liikennemäärän vuoksi.

6.1.3 Luonnontilaiset jokireitit

Kaavan toteuttaminen ei vähennä luontotyypin levinneisyyttä. Veden laadussa ei todennäköisesti tule tapahtumaan muutoksia rantarakentamisen eikä muun toiminnan seurauksena. Uusi tielinja ylittää Ahvenkosken kohdalla Kymijoen Natura 2000 -alueen nykyisen tien eteläpuolelta. Koski ei kuitenkaan ole luonnontilainen voimalaitosrakentamisen ja muun ihmistoiminnan seurauksena, eikä uoma-alue kuulu jokireitit -luontotyyppiin (ks. Airaksinen & Karttunen 2001).

6.1.4 Boreaaliset lehdot ja luonnonmetsät

Suunnitelman toteuttaminen ei heikennä tai vähennä tulvametsien tai luonnonmetsien luontotyyppien ominaispiirteitä tai levinneisyyttä alueella, koska luontotyypeille ei ole osoitettu mitään rakennus- ym. toimintaa.

6.1.5 Vaihtumissuot ja rantasuot sekä tulvametsät

Suunnitelman toteuttaminen ei heikennä tai vähennä näiden luontotyyppien ominaispiirteitä tai levinneisyyttä alueella, koska luontotyypeille ei ole osoitettu rakennus- ym. toimintaa.

6.2 Vaikutukset luontodirektiivin liitteen II lajeihin

6.2.1 Saukko ja liito-orava

Ahvenkoskensillan pohjoispuoliselta Natura -alueelta ei ole tiedossa, että osa-alueella esiintyisi saukko tai liito-orava. Ahvenkoskensillan eteläpuolella liito-orava voi mahdollisesti esiintyä varttuneissa rantametsissä. Näille alueille ei kaavassa ole osoitettu toimintaa. Saukon esiintymisestä kaava-alueella ei ole tietoa.

6.2.2 Kivisimppu

Kivisimppu viihtyy virtaavien vesien kivikkopohjilla sekä järvien tai merenrantavesien matalilla kivikkorannoilla. Kivisimppu kutee heti jäiden lähdettyä rantakivikkoon. Kivisimppu todennäköisesti esiintyy Ahvenkoskella.

LV-alueen rakentamistyöt ja väylien ruoppaustyöt eivät kohdistu kivisimpun kutualueelle. Ahvenkoskella Fruholmenin länsipuolella sillan rakentaminen voi heikentää hetkellisesti lajin esiintymistä uomassa, mutta Fruholmenin itäpuolen sillan rakentaminen ei vaikuta lajiin. Haitta ei ole lajin esiintymisen kannalta merkittävä.

6.2.3 Merilohi

Suomenlahteen laskeviin jokiin on hävinneiden lohikantojen tilalle istutettu 1970-luvulta lähtien Venäjältä tuotua Nevan lohikantaa. Merilohi nousee jälleen Kymijokeen ja lisääntyy luontaisesti monin paikoin. Ahvenkoskenhaarassa merilohen nousun merestä estää Ahvenkosken voimalaitospato. Voimalaitokselle määrätty kalatievelvoite on muutettu kalatalousmaksuksi. Ahvenkoskenhaarassa merestä nousevien lohien vapakalastus keskittyy Ahvenkosken voimalaitoksen alapuolelle.

Uuden tien rakentaminen samentaa veden siltojen alapuolella hetkellisesti. Tämä heikentää lohien liikkomista alueella. Heikennys ei ole merkittävä.

6.2.4 Nahkiainen ja pikkunahkiainen

Aikuiset nahkiaiset nousevat merestä jokiin loppukesällä ja syksyllä. Nahkiaista pyydetään syksyisin Ahvenkoskelta. Nahkiaistoukkia tavataan Ahvenkoskesta.

Uuden tien rakentaminen samentaa veden siltojen alapuolella rakennusaikana. Tämä heikentää nahkiaisen liikkumista alueella. Heikennys ei ole merkittävä.

Nahkiaista pienempi pikkunahkiainen elää koko elämänsä puroissa ja jokien latvavesissä. Kaava-alueelta ei pikkunahkaista tavata.

6.2.5 Toutain

Toutain elää suurten jokien keski- ja alajuoksulla ja niihin laskevissa järvissä sekä murtovedessä jokisuiden tuntumassa. Toutain kutee jokien koskipaikoissa. Ahvenkoskesta pyydetään toutainta.

Uuden tien rakentaminen samentaa rakennusaikana veden siltojen alapuolella hetkellisesti. Tämä heikentää lajin ruokailua ja liikkumista alueella. Heikennys ei ole merkittävä. Koskipaikkaolosuhteet eivät muutu uuden tien rakentamisen takia.

6.2.6 Lietetatar

Lietetatar kasvaa Vähä-Ahvenkosken uoman ja sen eteläpuolen rannoilla. Lietetattaren kasvupaikat sijaitsevat tielinjan lähellä matalassa vedessä ja rantaviivassa, joita ei yleissuunnitelman mukaisen rakentamisen yhteydessä muuteta. Kasvupaikkojen sijainti tulee kuitenkin tarkastaa rakentamissuunnittelu- vaiheessa, sillä lajin kasvupaikat voivat vaihdella vuodesta toiseen.

6.2.7 Hentonäkinruoho

Koska hentonäkinruohon tarkka kasvupaikka ei ole tiedossa, on LV-alueen rannan rakentamisen tai väylien ruoppauksien vaikutuksia lajille vaikea arvioida. Laji voi esiintyä ruopattavilla väylillä kuten myös LV-alueen rantavyöhykkeellä.

6.3 Lintudirektiivin liitteen I lajit

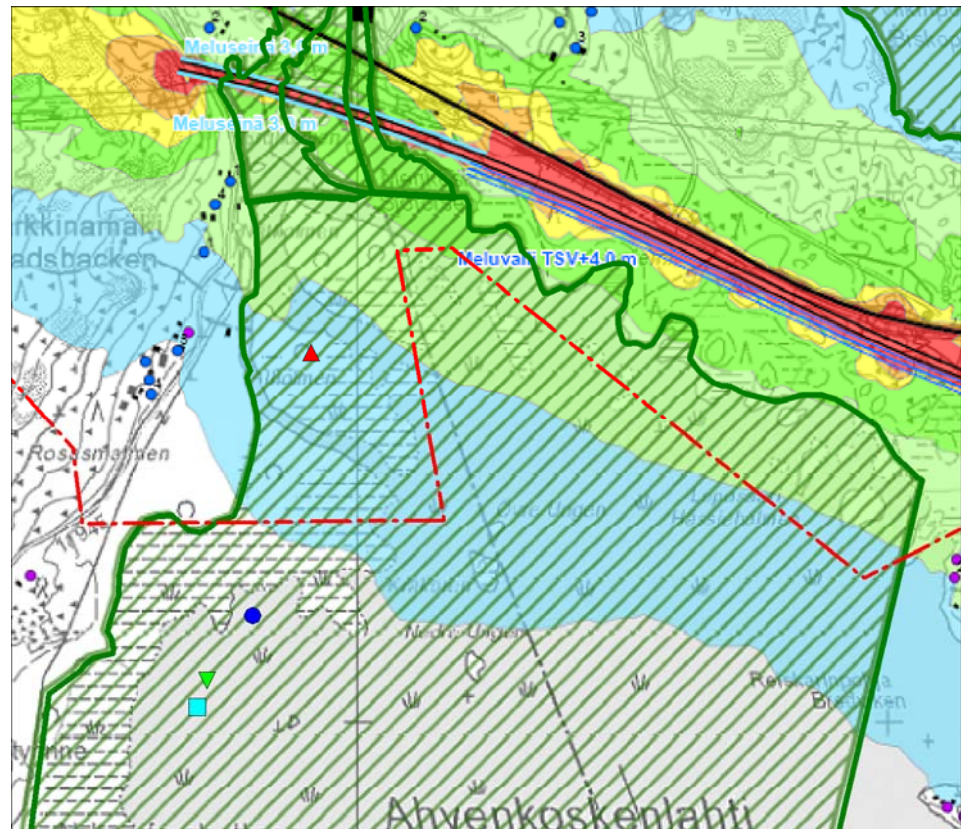
6.3.1 Yleistä

Veneliikenne lisääntyy lahdella uuden LV- alueen rakentamisen seurauksena. Lahdella tapahtuva veneliikenne häiritsee etenkin vesilintujen kevätmuuttoa jäiden lähdöstä toukokuulle. Veneliikenteen aiheuttaman häiriön takia linnut saattavat joutua siirtymään päivittäin useita kertoja, mikä kuluttaa energiaa ja vaikuttaa lintujen kykyyn jatkaa muuttomatkaa ja pesinnän onnistumiseen. Häiriö voi myös karkottaa osan potentiaalisista pesijöistä muualle. Vesiliikenteen haitat kohdistuvat erityisesti lajeihin, jotka viihtyvät avoimilla vesialueilla ja vesiväylien läheisyydessä ruovikon rajassa.

Väyläruoppaus tehdään talvella, lintujen muutto- ja pesimisajan ulkopuolella, tällöin vaikutuksia suojeltaviin lintuihin ei muodostu. Ruoppaustöiden yhteydessä voidaan tehdä lintujen elinympäristön hoitoon liittyviä töitä.

Valtatien 7 uuden moottoritien suunnittelussa on huomioitu melusuojaus ja tieliikenteen melua tullaan vähentämään meluaidoin ja -kaitein, joiden sijainti ilmenee kuvasta 9. Uuden tien rakentaminen vähentää selvästi nykyistä meluhaittaa linnuille. Nykyisin valtatie 7 päiväajan yli 45 dB:n melualue ulottuu Ahvenkoskenlahdella 600–800 m etäisyydelle valtatiestä. Nykyisillä tie-

järjestelyillä 45 dB ylittävän melualueen ennustetaan vuonna 2030 ulottuvan 700–900 m etäisyydelle valtatiestä. Luonnonsuojelualueiden melutaso ohjearvo päivääjaksi on 45 dB. Yleissuunnitelman mukaan päivääjakaena ennustetilanteessa vuonna 2030 45 dB ylittävä liikenteen melualue ulottuisi 350–400 m etäisyydelle valtatiestä (Kaakkois-Suomen tiepiiri 2006). Ohjearvon ylittävä melualue Ahvenkoskenlahden pohjoisosassa pienenisi nykyisestä selvästi.

Kuva 10. Kaulushaikaran, kurjen, pikkusiepon ja ruskosuohaukan tunnetut pesimäreviirit Ahvenkoskenlahdella. Melutasot ennustetilanteessa 2030 päivällä (7-22). (Merkinnät: punainen kolmio = pikkusieppo, vaaleansininen neliö = kaulushaikara, sininen ympyrä = kurki ja vihreä kolmio = ruskosuohaukka) (melukartta Kaakkois-Suomen tiepiiri 2006).

Ahvenkosken yli ei kulje merkittävää lintujen muuttoreittiä. Koskialueen ylittävät vesilinnut joutuvat uuden tien rakentamisen jälkeen joko lentämään siltojen ali tai ylittämään ne nykytilannetta korkeammalta. Jälkimmäisessä tapauksessa lintujen törmäysriski alueen voimalinjoihin saattaa kasvaa (Kaakkois-Suomen tiepiiri 2006). Sillat eivät aiheuta linnuille merkittävää törmäysriskiä, jos koskialueen ylittävät linnut havaitsevat esteen ajoissa.

6.3.2 Harmaapäätikka

Harmaapäätikkaan ei kohdistu haittoja, koska pesimäpaikkaolosuhteet eivät muutu. Lajiin ei kohdistu tie- tai veneliikenteen häiriötä.

6.3.3 Kalasääski

Lajiin ei kohdistu tie- tai veneliikenteen häiriötä, koska pesimäpaikka jää riittävän kauaksi uudesta tiestä ja veneväylästä.

6.3.4 Kalatiira

Kalatiiraan ei kohdistu merkittäviä haittoja. Laji ruokaillee avoimilla vesialoilla ja pesii Ahvenkoskenlahden keski- ja eteläosan luodoilla ja pienillä saarilla, jotka jäävät riittävän kauaksi veneväylästä ja uudesta tiestä. Laji ei ole myöskään herkkä vesiliikenteelle, kunhan veneet eivät kulje aivan pesäpaikan läheltä. Lajiin ei kohdistu tieliikenteen häiriötä.

6.3.5 Kaulushaikara

Lajin todennäköiset pesimäpaikat keskittyvät Abborforsbottnenin ja Högnäsbottnenin alueelle, johon tie- ja veneliikenne ei muodosta häiriötä.

6.3.6 Kuningaskalastaja

Sillan rakentaminen voi häiritä talvehtivaa kuningaskalastajaa, mutta en epätodennäköistä, että laji tavataan rakennusvaiheessa.

6.3.7 Kurki

Lajiin ei kohdistu tie- tai veneliikenteestä merkittävää häiriötä, koska pesimäalue jää uudesta tiestä ja veneväylästä riittävän kauaksi.

6.3.8 Laulujoutsen

Vesiliikenteen haitta kohdistuu lepäileviin ja ruokaileviin laulujoutseniin. Haitta ei ole keväällä merkittävä, koska keväällä veneliikenne ei ole vilkasta. Syksyllä haitta on vielä vähäisempää, koska lintujen yksilömäärät ovat pienempiä kuin keväällä. Mikäli veneväylä voidaan ohjata Haasioniemeltä suoraan etelään Sikören veneritille, veneliikenteen vaikutukset joutseneen ovat vielä vähäisemmät. Uudesta tiestä ei muodostu merkittävää haittaa lajille.

6.3.9 Luhtahuitti

Luhtahuitti pesii tiheän ruovikon sisällä. Lisääntyvä vesiliikenne ei tuota lajille haittaa. Lajin todennäköinen pesäreviiri, joka on Högnäsbottnenissa, jää riittävän kauaksi veneväylästä. Uudesta tiestä ei muodostu merkittävää haittaa lajille.

6.3.10 Merikotka

Kaavan toteuttaminen ei muuta lajin mahdollisuutta ruokailla alueella.

6.3.11 Muuttohaukka

Tie- ja veneliikenteestä ei muodostu merkittävää haittaa lajin ruokailulle ja lepäilylle muuttoaikana.

6.3.12 Pikkujoutsen

Vesiliikenteen haitta kohdistuu lepäileviin ja ruokaileviin muutamiin pikkujoutseniin. Haitta ei ole keväällä merkittävä, koska keväällä veneliikenne ei ole vilkasta. Syksyllä haitta on vielä vähäisempää, koska lintujen yksilömäärä on hyvin pieni. Mikäli veneväylä voidaan ohjata Haasioniemeltä suoraan etelään Sikören venereitille, veneliikenteen vaikutukset pikkujoutseneen ovat vielä vähäisemmät. Uudesta tiestä ei muodostu merkittävää haittaa lajille.

6.3.13 Pikkusieppo

Pikkusiepon reviiri on Alholmenissa. Lajin pesimäalue sijoittuu uuden moottoritien meluvyöhykkeelle, missä melutaso jää alle 45 dB. Tien rakentaminen ei heikennä lajin pesintämahdollisuutta. Kaavan toteutuminen ei muuten muuta lajin pesimäympäristöä.

6.3.14 Ruskosuohaukka

Ruskosuohaukan pesimäpaikat ovat tiheässä ruovikossa Abborforsbottnenin ja Högnäsbottnenin alueilla. Tie- ja vesiliikenteen haitat eivät ulotu lajin pesimäalueille.

6.3.15 Räyskä

Lahdella ruokailee (räyskä syö kalaa) ja lepäilee yleensä vain muutamia räyskiä. Lisääntyvä veneliikenne voi häiritä lajin ruokailu tai lepäilyä, mutta haitta lajille on vähäinen. Uudesta tiestä ei muodostu merkittävää haittaa lajille.

6.3.16 Uivelo

Lahdella ruokailee ja lepäilee yleensä vain muutamia uiveloyksilöitä. Lisääntyvä veneliikenne voi häiritä lajin ruokailu tai lepäilyä. Haitta lajille on vähäinen, koska veneliikenne on vähäistä keväällä. Uudesta tiestä ei muodostu merkittävää haittaa lajille.

6.4 Vaikutukset lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomiin säännöllisesti esiintyviin muuttolintuihin

Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomista säännöllisesti esiintyvistä muuttolinnuista kaavan toteutuminen vaikuttaa selvemmin puolisuikeltajäsorsalintuihin (sinisorsa, haapana, lapasorsa ja tavi), koska uusi venereitti on linjattu Nätholmenin itäpuolelle alueelle, jolla sorsat yleensä viihtyvät. Muuttoaikana veneilyliikenne aiheuttaa haittaa näille lajeille. Haitan merkittävyyttä vähentää se seikka, että keväällä veneliikenne ei ole vilkkaimmillaan. Syksyllä haitta on vielä vähäisempi, koska muuttoaika kestää kevättä pitempään ja lintujen yksilömäärät ovat pienempiä kuin keväällä. Mikäli veneväylä voidaan ohjata Haasioniemeltä suoraan etelään Sikören venereitille, veneliikenteen vaikutukset sorsalintuihin ovat vähäiset.

Pesimäaika veneilyn vaikutukset kohdistuvat etupäässä yhteen taivaanvuohen revieriin. Muiden lajien pesintään tai lepäilyyn ei kaavan toteutuminen juuri vaikuta.

6.5 Kokonaisvaikutukset

Kaavan toteuttaminen ei uhkaa Ahvenkosken/Kymijoen Natura- alueen koskemattomuutta ja Natura -alueiden ekologisen rakenteen ja toiminta säilyy elinkelpoisena ja alueelta tavattavien luontotyyppien ja lajien kannat säilyvät elinvoimaisena. Arvioon liittyy hentonäkinruohon osalta epävarmuus, koska lajin nykytilaa ja esiintymispaikkoja lahdella ei tunneta riittävästi.

6.6 Seuranta

Tien ja väylän rakentamisen sekä vene- ja tieliikenteen vaikutuksia on syytä seurata. Seuranta kohdistetaan lintuihin (painotus direktiivilajeissa) sekä hentonäkinruohon ja lietetattareen. Rakentamisvaiheessa on syytä seurata myös suojeltavia kaloja.

6.7 Haittojen lieventäminen

Kaavan toteuttamisen haittoja Ahvenkosken Natura-alueen luontoarvoille voidaan lieventää seuraavilla toimilla:

- Ahvenkoskenlahdella veneliikenne on syytä ohjata yhdelle väylälle.
- Mahdollisesti asettaa kalastajille ja muille alueella liikkujille liikkumisrajoituksia osalle alueista lintujen muutto- ja pesintäaikoina.
- Nopeusrajoituksen asettaminen vesiliikenteelle.
- Ahvenkoskenlahdelle on syytä laatia käyttö- ja hoitosuunnitelma, jossa tarkastellaan lahden käyttöä ja hoitoa kokonaisuudessaan.
- Selvittää ennen kaavan toteuttamista esiintykö hentonäkinruoho LV-alueen edustalla. Samoin lajin esiintyminen on tarkistettava ruopattavalta osalta.
- Tutkia vaihtoehtoinen reitti, jossa veneväylä lähtee Haasioniemeltä suoraan etelään Sikören venereitille. Tällöin voidaan kiertää Nätholmenin itäpuolella oleva lintujen lepäilyalue. Tässä vaihtoehdossa joudutaan rakentamaan veneväylä ruovikon halki. Hentonäkinruohon esiintyminen on tutkittava reitiltä

ennen kuin tämä vaihtoehto hyväksytään. Tämän reitin vaikutukset linnustoon jäävät vähäiseksi.

- Ahvenkoskella Fruholmenin länsipuolen sillan rakentamisen yhteydessä veden samentumista ja rakentamisen aiheuttamaa kiintoainekuormitusta voidaan vähentää työmenetelmien valinnalla sekä rakentamisen ajoituksella.

7 YHTEISVAIKUTUS MUIDEN HANKKEIDEN KANSSA

Merkittävin hanke, joka vaikuttaa Kymijoen ja osaltaan Ahvenkosken Natura-alueen luontoarvoihin on Kymijoen kanavointi, joka nousi esille 1990 –luvulla. Kymenlaakson maakuntakaavaehdotuksessa kanava on merkitty yhteystarvemerkinä eikä varauksena. Vesiliikenteen yhteystarvemerkinä vahvistuessaan velvoittaa selvitysten tekoon mm. väylän toteutuksen vaikutuksista Natura 2000 -kohteisiin. Kymenlaakson maakuntakaavaehdotuksen Natura -arviointiraportissa todetaan, että Kymijoen kanavointi vaikuttaisi mahdollisesti kielteisesti Kymijoen Natura 2000 -kohteen luontoarvoihin. Muutokset vesitaloudessa tai vedenlaadussa voisivat vaikuttaa elinympäristöihin ja arvokkaaseen lajistoon merkittävästi.

8 YHTEENVETO

Kymijoen Natura-alueen luontoarvoihin selvimmin vaikuttaa LV-alueen rakentaminen sekä siihen liittyvien väylien ruoppaus ja veneliikenteen lisääntyminen lahdella. Haitat kohdistuvat linnustoon ja kahteen luontotyyppiin. Moottoritien rakentamisen vaikutukset ovat etupäässä positiivisia alueen luontoarvoille. Vaikutukset ovat seuraavat:

- Veneliikenteen häiriö lisääntyy linnustolle. Erityisesti muuttoaikana avoimilla vesialueilla lepäilevät linnut saattavat häiriintyä lisääntyneestä vesiliikenteestä. Haittaa voidaan vähentää lievennystoimia (mm. liikkumisen rajoittaminen lintujen muutto- ja pesintäaikoina osalla alueesta ja nopeusrajoitus väylälle). Mikäli veneväylä voidaan ohjata Haasioniemeltä suoraan etelään Sikören venereitille, linnustovaikutukset jäävät vähäiseksi. Tässä vaihtoehdossa on varmistettava, ettei reitillä esiinny hentonäkinruohoa.
- Suunnitelman toteuttaminen ei heikennä tai vähennä tulvametsien ominaispiirteitä tai levinneisyyttä alueella.
- Ruoppaukset vähentävät hieman jokisuistot –luontotyyppin levinneisyyttä. Levinneisyyden muutos on vähäinen, eikä ole merkittävä.
- Jos väylien ruoppaus tehdään talvella, ei vaikutuksia muodostu muutto- tai pesimälinnustolle.
- Veneliikenteen päästöt kuormittavat jokisuistot ja laajat matalat lahdet – luontotyyppejä. Haitta ei ole merkittävä.
- Melusuojauksen takia E18 -tien muuttuminen moottorietieksi vähentää selvästi eläimistöön kohdistuvaa meluhaittaa.
- Kohdassa, jossa uusi tielinja ylittää vesistön, ei esiinny luontodirektiivin liitteen I luontotyyppejä, joten välittömiä vaikutuksia luontotyyppihin ei ole.
- Yleissuunnitelman mukaisen tien rakentaminen ei todennäköisesti aiheuta merkittäviä välillisiä vaikutuksia (veden samentuminen, kiintoainekuormitus). jokisuistoluontotyyppiin.

Hentonäkinruohon osalta luotettavaa arviointia ei voitu tehdä ilman tarkempia tietoja lajin esiintymisestä lahdella.

Kaavan toteuttaminen ei heikennetä merkittävästi Kymijoen ja Ahvenkoskenlahden Natura –alueiden luonnonarvoja, mikäli lievennystoimet voidaan tehdä ja varmistaa ennen suunniteltuja toimia ettei hentonäkinruoho esiinny LV-alueen rantaosissa ja ruopattavilla osilla. Tällöin jatkossa ei ole tarpeellista laatia luonnonsuojelulain (65-66§) mukaista Natura-arviointia.

Ahvenkoskenlahden Natura-alueelle on syytä laatia käyttö- ja hoitosuunnitelma, jossa muun muassa määritetään kalastusmatkailun ja alueen hoidon tarpeet sekä muun käytön suhde luonnonsuojeluun.

Suunnittelukeskus Oy

Laatinut: Jari Kärkkäinen
FK, biologi

Hyväksynyt: Timo Leskinen
DI, aluetoimistopäällikkö

9 LÄHTEET

Hagner-Wahlsten, N. 2005: Ahvenkosken alueen lepakkokartoitus vuonna 2005. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus. IBA –laskentalomake (1996).

Kaakkois-Suomen tiepiiri 2006: Valtatien 7 (E18) parantaminen moottoritieksi välillä Loviisa–Kotka. Yleissuunnitelma. Luonnos 7.12.2006. Sito Oy.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 1998: Ahvenkoskenlahti, FI0416005. Natura 2000 -tietolomakkeet ja kartat.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 1998: Kymijoen Natura –alue, FI041001. Natura 2000 -tietolomakkeet ja kartat.

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus 2005: Tulosteet Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-osiosta 16.2.2005.

Kala- ja Vesitutkimus Oy 1996. Toukolanranta, rakentamisenympäristövaikutukset. Ekologinen näkökulma II. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 1996:20.

Kymenlaakson Liitto 2005: Selvitys Kymenlaakson vaihemaakuntakaavaehdotuksen maankäyttöratkaisujen vaikutuksista Natura 2000 -verkoston luontoarvoihin.

Kymenlaakson Lintutieteellinen Yhdistys ry.

Mensing, D.M., Galatowitsch, S.M. & Tester, J.R. 1998. Anthropogenic effects on the biodiversity of riparian wetlands of a northern temperate landscape. *Journal of Environmental Management* 53:349-377.

– Mäntynen, J. ja Raunio, J. 2004: Kymijoen alaosan ja sen edustan merialueen kalataloudellinen yhteistarkkailu vuonna 2003 Kymijoen vesi ja ympäristö ry:n julkaisu no 114/2004.

–
Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän mietintö. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Rodgers, J.A. Jr. & Smith, H.T. 1997. Buffer zone distances to protect foraging and loafing waterbirds from human disturbance in Florida. *Wildlife Society Bulletin* 25 (1):139-145.

Suunnittelukeskus Oy 2004: Ahvenkosken osayleiskaava. Perustietora-portti 15.9.2004. Pyhtään kunta – Ruotsinpyhtään kunta. 31 s. + liitteet.

Suunnittelukeskus Oy 2005: Ahvenkosken osayleiskaavan luonnos, kaavaselostus (10.10.2005).

Suunnittelukeskus Oy 2005: Ahvenkosken osayleiskaavan luontoselvitys (11.3.2005).

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura –arvioinnissa. – Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.

Vauhkonen, M. 2005: VT 7 Loviisa–Kotka: Luontoselvitykset 2005. Esi-selvitys. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.

Vauhkonen, M. 2006: Valtatie 7 Yleissuunnittelu moottoritienä välillä Loviisa-Kotka. Luontoselvitykset 2005. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy.

Vauhkonen, Marko, haastattelu 7.2.2007.

Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – 567 s. Otava, Keuruu.

Ympäristötutkimus Enviro Oy 2006: VT7 yleissuunnittelu välillä Loviisa–Kotka. Luontoselvitykset 2005. Luonnos 10.1.2006.

Internet -sivut:

www.ymparisto.fi

<http://www.tiira.fi>